

Lateinisch-Deutsches Taschenwörterbuch zu den klassischen und ausgewählten spät- und mittellateinischen Autoren auf Grund des Schulwörterbuches von F.A. HEINICHEN, Sechste Auflage, besorgt von TH. BÖGEL, Leipzig, Teubner, 1971, XXXVI+547 p.

Popularitatea de care se bucură acest dicționar de buzunar în rândul iubitorilor culturii latine care întrebuințează de preferință limba germană se datorează fără îndoială maniabilității și comodității sale. Renunțând la trimiteri și limitând citarea expresiilor frazeologice la un minimum indispensabil, *Der Taschen-Heinichen* — cum îl prezintă coperta — oferă în schimb celui care îl folosește o sumă de termeni care apar în textele esențiale ale latinității tirzii și medievale, pe lângă faptul că nu lasă la o parte nici explicarea celor mai de seamă nume proprii care pot fi găsite într-un text latin obișnuit.

Fiecare cuvânt-titlu este însoțit de o definiție morfologică (declinare, conjugare, număr de terminații adjectivale), la care se adaugă unele scurte lămuriri asupra uzului semantic al cuvântului (concret/abstract, propriu/figurat, limbaj tehnic etc.). De asemenea, în multe cazuri, editorul oferă o sumă de precizări și de paralele etimologice pentru forma cuvintelor latine: drept corespondente germane sînt alese cu tact acele cuvinte care au un etimon indoeuropean apropiat, la sfîrșitul fiecărui paragraf aparînd cîte o lămurire asupra cuvintelor franceze corespunzătoare (fie ele moștenite sau împrumutate), ca și asupra unora dintre cele mai importante împrumuturi existente în limba engleză.

Înregistrarea frecvență a variantelor lexicale (*Indu-gredior* = *in-gredior*), morfologice (*neuis* = *non uis*), și, mai ales, grafice (*satir-* = *satur-*, *seema* = *schema*, *schida* = *seida* etc.) este de o evidentă utilitate pentru majoritatea celor cărora li se adresează dicționarul.

Fără a cuteza să apreciem exactitatea sau eleganța echivalentelor germane date cuvintelor latine, vom menționa claritatea scurtelor definiții care însoțesc unii termeni cu accepții tehnice mai puțin cunocute (de ex. *Indletto*: *Zeitangabe nach den Jahren der Steuerperiode*), ca și comoditatea semnalării prefixelor, prin care se ușurează înțelegerea poziției semantice a derivatelor (*eol-ligo*, *de-duco*, *per-flelo* etc.).

Adevărata surpriză pentru cititor o constituie însă partea introductivă a volumului (p. VI — XXXVI), care servește în același timp drept îndrumar în utilizarea rapidă și eficientă a dicționarului, drept sfătuitoare pentru cel care abia deprinde tehnica traducerii și drept ghid în analiza cuvintelor latine (cu ajutorul unui număr considerabil de tabele de desinențe nominale și verbale, de sufixe derivate și de forme sonore latine — cu corespondentele lor germane și franceze).

Volumul este încheiat de un tabel și de cîteva explicații concise asupra calendarului latin (p. 546 — 547).

Neașteptat de variată pentru dimensiunile sale modeste, răspunzînd celor mai diverse curiozități și nelămuriri, ediția a șasea a acestui *Taschen-Heinichen* va avea fără îndoială o contribuție meritorie în menținerea interesului publicului de limbă germană pentru literele latine¹.

Dan Slușanschi

¹ Menționăm în treacăt două nedumeriri de amănunt:

— În cursul alineatului dedicat consoanelor din paragraful *Die lateinischen Laute im Deutschen* (p. XXII) exemplele citate sub titlul *Germanisch* (?) sînt exclusiv gotice, iar semnul specific *ß* este confundat cu *p*.

— În dicționar este inserată forma *iuuenix*, pe baza unui singur exemplu plautin, dar nu este în schimb primită, nici măcar ca variantă, forma *iunix*, mult mai des atestată în texte.